

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
У КОНТЕКСТІ ЗМІН В ОСВІТЬОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ****WORK ORGANIZATION OF TEACHING AND SCIENTIFIC PEDAGOGICAL EMPLOYEES
IN THE CONTEXT OF CHANGES IN THE EDUCATIONAL LEGISLATION OF UKRAINE**

**Середа О.Г., д.ю.н., професорка,
завідувачка кафедри трудового права**

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**Красюк Т.В., к.ю.н., доцентка,
доцентка кафедри трудового права**

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Авторами проаналізовано правові новели Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» № 9600 (далі – Закон № 9600) з позицій відповідності чинному законодавству та державної освітньої політики, виявлено окремі спірні положення цього закону, надано пропозиції щодо їх доопрацювання та усунення суперечностей.

Зроблено акцент на особливій місії закладів вищої освіти, які завдяки безцінному кадровому потенціалу мають стати не тільки потужними навчальними центрами, а й центрами сучасних наукових досліджень та інновацій, створення нових наукових шкіл, що сприятиме розвитку та зміцненню країни. Зауважено, що Закон № 9600 дещо дисонує з такими завданнями українського ЗВО, знижуючи значення його наукової компоненти.

Звернено увагу на те, що наукова праця – це складний інтелектуальний процес, який з об'єктивних причин, пов'язаних з особливостями такої праці, важко точно виміряти часовими параметрами, оскільки не можна встановити початок, хід та його закінчення. Зроблено висновок, що заздалегідь визначити з точністю до годин чи відсотків затрати часу на зазначений вид творчої праці, її тривалість неможливо з об'єктивних причин. Такі визначення, чи то у годинах, чи то у відсотках, можуть бути тільки приблизними, орієнтовними. Доказом цього виступають різні підходи до її обчислення майже в кожному закладі вищої освіти, що відображено в його локальних актах. Зауважено, що сказане так само стосується методичної та організаційної роботи. Точному обчисленню піддається тільки навчальна робота.

Наголошено, що Закон № 9600, яким передбачено зміни основних посад науково-педагогічних працівників та запровадження педагогічних посад в закладах вищої освіти, не містить правового механізму (підстав та процедури) переведення працюючих науково-педагогічних працівників в статус педагогічних працівників. Зроблено висновок, що таке переведення суттєво погіршить умови праці зазначеної категорії працівників, що призведе до зниження заробітної плати.

З огляду державних завдань сучасного українського закладу вищої освіти, доведено, що викладач, який працює в такому закладі, повинен обов'язково займатися науковою діяльністю. Професійний розвиток викладача дає змогу на основі власних досліджень якісно та на високому фаховому рівні керувати науково-дослідницькою роботою студентів, провадити нові наукові розвідки та робити свій внесок у скарбницю вітчизняної науки.

Ключові слова: правовий статус, науковий працівник, науково-педагогічний працівник, педагогічний працівник, робочий час, оплата праці, трудова функція, наукова діяльність.

The authors analyzed the legal amendments to the Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Support of Scientific Work in Institutions of Higher Education" No. 9600 (hereinafter – Law No. 9600) from the point of view of compliance with the current legislation and state educational policy, certain disputed provisions of this law were identified, provided proposals for their revision and elimination of contradictions.

Emphasis is placed on the special mission of higher education institutions, which, thanks to their invaluable personnel potential, should become not only powerful educational centers, but also centers of modern scientific research and innovation, the creation of new scientific schools, which will contribute to the development and strengthening of the country. It was noted that Law No. 9600 is somewhat inconsistent with such tasks of the Ukrainian higher education institution, reducing the importance of its scientific component.

Attention is drawn to the fact that scientific work is a complex intellectual process, which, for objective reasons related to the specifics of such work, is difficult to accurately measure by time parameters, since it is impossible to establish its beginning, course and end. It was concluded that it is impossible to determine in advance with the accuracy of hours or percentages of time spent on the specified type of creative work, its duration for objective reasons. Such definitions, whether in hours or in percentages, can only be approximate, indicative. This is evidenced by different approaches to its calculation in almost every institution of higher education, which is reflected in its local acts. It is noted that the same applies to methodical and organizational work. Only educational work can be accurately calculated.

It is emphasized that Law No. 9600, which provides for changes in the main positions of scientific and pedagogical workers and the introduction of pedagogical positions in institutions of higher education, does not contain a legal mechanism (grounds and procedures) for the transfer of working scientific and pedagogical workers to the status of pedagogical workers. It was concluded that such a transfer will significantly worsen the working conditions of the specified category of employees, which will lead to a decrease in wages.

From a review of the state tasks of a modern Ukrainian institution of higher education, it has been proven that a teacher working in such an institution must necessarily engage in scientific activity. The teacher's professional development enables, on the basis of his own research, to qualitatively and at a high professional level manage the research work of students, conduct new scientific explorations and contribute to the treasury of national science.

Key words: legal status, scientific worker, scientific and pedagogical worker, pedagogical worker, working time, remuneration, labor function, scientific activity.

6 червня 2024 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» (далі Закон № 9600), яким передбачається зміна основних посад науково-педагогічних працівників, запровадження педагогічних посад в закладах вищої освіти, зменшення кількості годин навчального навантаження та встановлення мінімального обсягу виконання

наукової роботи науково-педагогічними працівниками, встановлення максимального навчального навантаження на одну ставку педагогічного працівника в обсязі 60 відсотків робочого часу на навчальний рік, що становить приблизно 900 годин на навчальний рік, тощо [1]. Разом із цим у Законі № 9600 йдеться про те, що педагогічні працівники можуть забезпечувати проведення до 30 відсотків навчальних занять за освітньою програмою, а також інші

види навчальної роботи. Отже, законодавець, доповнюючи ст. 56 Закону України «Про вищу освіту» частинами першою, другою та шостою, передбачає можливість проводити навчальні заняття не тільки науково-педагогічними працівниками, а й педагогічними з навантаженням приблизно 900 годин на рік без виконання наукової роботи. Нелогічним і незрозумілим є встановлення 30 відсотків робочого часу для науково-педагогічного працівника на навчальний рік виконання ним наукової роботи. Викликає сумніви норма Закону № 9600 щодо встановлення обсягів річного навчального навантаження для педагогічних працівників – приблизно 900 годин на рік, в той час як Законом України «Про фахову передвищу освіту» передбачено, що навчальне навантаження на одну ставку викладацького складу закладу фахової передвищої освіти становить 720 годин на навчальний рік.

Суттєвими недоліками Закону № 9600 вбачається відсутність в його тексті правового механізму переведення з посади науково-педагогічного на посаду педагогічного працівника, також принципово важливого положення про порядок оплати праці педагогічних працівників. Саме така невизначеність негативно позначиться на організації роботи навчального закладу.

Зауважимо, що Закон № 9600 не отримав схвалення під час обговорення на засіданні Спільки ректорів закладів вищої освіти України. З метою дотримання трудових і соціально-економічних прав громадян з числа наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників Профспілка працівників освіти і науки України звернулася з листом від 13.06.2024 р. №02-5/309 до Президента України з пропозицією застосувати при його підписанні право вето та повернути його на доопрацювання. У зверненні наголошено, що зміни до Законів України «Про вищу освіту» та «Про наукову та науково-технічну діяльність», внесені законом № 9600, не сприятимуть підтримці наукової роботи в закладах вищої освіти та є неефективними. Такі нововведення, на думку ЦК Профспілки, призведуть до звуження трудових прав працівників, а також суттєвого зниження розміру заробітної плати окремих науково-педагогічних працівників, погіршення умов їхньої праці, що заборонено статтею 22 Конституції України. Цілком погоджуємося із викладеною думкою Профспілок у листі до Президента України.

У нашому науковому дослідженні ми проаналізували положення Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти», який ще не підписаний гарантом Конституції, та акцентували увагу на окремі проблемні питання, які містить цей закон, що потребують, на наше переконання, перегляду і доопрацювання.

Мета цієї статті є аналіз правових новел до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» № 9600 та на його основі розробка рекомендацій, науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на доопрацювання окремих спірних положень вказаного закону.

Різні аспекти праці наукових, педагогічних та науково-педагогічних працівників досліджувало чимало українських фахівців. Серед них: Г. О. Барабаш, Н. М. Вапнярчук, Г. С. Гончарова, Л. В. Жук, Н. Я. Заболотна, Л. Ф. Купіна, С. В. Лисенко, Н. М. Швець, Н. М. Хуторян, А. М. Юшко, О. Г. Ярошенко, О. М. Ярошенко та ін. Наукові доробки зазначених вчених є важливим підґрунтям для подальшої розвідки за тематикою нашого дослідження.

Як вже зазначалося, 6 червня 2024 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» (далі Закон № 9600). 18 червня цей закон було направлено на підпис Президенту України, але станом на 1 вересня 2024 року він ще не набрав чинності. Розглянувши зміст Закону № 9600, вважаємо за необхідне надати зауваження і пропозиції, спрямовані на удосконалення окремих його положень, що обґрунтовано викликають певні заперечення.

Так, у Законі № 9600 міститься положення про те, що не менше 30 відсотків робочого часу науково-педагогічного працівника на навчальний рік становить наукова робота. Для осмислення цієї норми слід звернутися до чинного Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556-VII, де визначено поняття «науково-педагогічний працівник». Так, у ст. 53 цього Закону зазначено, що це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність [2]. Таким чином, як випливає з офіційного визначення, трудова діяльність цієї категорії працівників має складатися з чотирьох її видів: навчальної (освітньої), методичної, наукової (науково-технічної або мистецької) та організаційної.

Зазначене до появи новел Закону № 9600 ні в кого не викликало заперечень, адже зрозуміло, що специфіка науково-педагогічної праці полягає в необхідності виконання різних за змістом і напрямками видів робіт. Значне інтелектуальне та розумове напруження, витрачання творчої енергії зумовлює проблему ефективного використання робочого часу та фактичного обліку в годинах усіх видів роботи. Робочий час зазначеної категорії працівників має свої особливості, що пов'язано з його тривалістю, розподілом і використанням.

У ст. 56 Закону України «Про вищу освіту» чітко визначено, що робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень (скорочена тривалість робочого часу) і включає виконання ними навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Крім цього в даній статті вказано, що норми часу наукової роботи повинні визначатися закладом вищої освіти. Це означає, що наукова робота має розраховуватися в годинах або відсотках, виходячи із специфіки і профілю закладу вищої освіти.

Для оцінки наукової роботи мають застосовуватися такі показники, як кількість монографій, посібників, наукових статей, здійснених відкриттів, патентів, наявних наукових проєктів і грантів та ін. Зважаючи на особистісні, суб'єктивні чинники, окреслені види кожен дослідник може виконувати з різними, не однаковими затратами часу.

Зауважимо, що особливою рисою наукової діяльності викладача є те, що він продовжує її і поза навчальним закладом та поза робочим часом. Наукова праця – це завжди творчий пошук і процес, який складно піддається нормуванню, оскільки не можна бути свідком розумової діяльності, контролювати початок, хід і закінчення творчого процесу. Отже, зазначимо, що з точністю до годин чи відсотків і задалегідь затрати часу на зазначений вид творчої праці практично неможливо визначити, а тільки орієнтовно, приблизно та, звичайно, з розумних позицій. Сказане не означає, що не треба встановлювати розподілу робочого часу науково-педагогічного, педагогічного працівника за видами роботи. Навпаки, вважаємо, що такий орієнтовний розподіл часу певною мірою дисциплінує та організує працівника. У даному разі мова йде про розумність підходу, певну гнучкість у визначенні робочих годин на ті чи інші види роботи. На користь нашої позиції свідчать показники наукової роботи, які, якщо подивитися, в кожному закладі вищої освіти завжди будуть різними. Це пов'язано ще з тим, що за фактично один і той самий виконаний вид наукової роботи (наприклад, написання підручника) може бути оцінений в годинах або відсотках по-різному, що відображено у локальних актах закладів вищої освіти.

Слід зазначити, що на практиці виникає проблема, яким чином обчислити обсяг не тільки наукової роботи, а й методичної та організаційної роботи, зважаючи на те, що облік робочого часу науково-педагогічного працівника підлягає чіткій регламентації тільки під час проведення лекції, практичного чи семінарського заняття, іспиту, заліку.

З приводу цього можна зробити висновок, що практично неможливо точно в конкретних годинах обчислити види методичної, наукової і організаційної роботи. Реаль-

ному обчисленню в годинах піддається тільки навчальна робота. Вважаємо що, заклади вищої освіти в Положенні про організацію освітнього процесу, встановлюючи норми робочого часу при плануванні методичної, наукової і організаційної роботи, можуть вказувати лише на орієнтовні, приблизні (мінімальні або максимальні) години або відсотки, що виділяються на окремий вид такої роботи. При цьому, як уже зазначалося, виходити з позицій розумності та специфіки свого навчального закладу.

Новелою закону № 9600 є те, що науково-педагогічним працівникам може бути збільшено навчальне навантаження до 60 відсотків їх робочого часу, якщо вони не займаються науковою роботою. У такому разі вони переходять в статус педагогічного працівника. Отже, викладачів, які не виконують достатнього обсягу наукової роботи, пропонується переведення в статус педагогічних працівників з встановленням певного обсягу навчального навантаження, яке може виконуватись педагогічними працівниками в межах освітніх програм вищої освіти.

Крім цього, в якості педагогічних працівників також можуть бути залучені до освітнього процесу досвідчені фахівці-практики, які не ведуть наукової роботи.

Звертаємо увагу, що вказані нововведення призведуть до суттєвого зниження заробітної плати окремих науково-педагогічних працівників, погіршенням умов їх праці.

Безумовною вадою Закону № 9600 є те, що він не містить правового механізму переведення (кого, за якими критеріями та підставами, яким чином) працюючих науково-педагогічних працівників в педагогічні працівники. Таке переведення пов'язано із зміною істотних умов праці, внаслідок чого буде зменшено оплату праці та суттєво змінено умови праці науково-педагогічних працівників. Зважаючи на те, що сьогодні в освітньому законодавстві відсутні норми щодо зміни істотних умов оплати праці науково-педагогічним працівникам, виконання Закону № 9600 вбачається неможливим.

У Законі № 9600 йдеться, що максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника не може перевищувати 30 відсотків робочого часу, а педагогічного працівника – 60 відсотків робочого часу на навчальний рік. Отже, спостерігаються принципово нові підходи до розподілу та обліку робочого часу науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Однак законодавець не уточнив, від якої кількості годин рахувати, наприклад, 60 відсотків робочого часу на навчальний рік. І це ще одна невизначеність, яка не сприятиме якісній організації праці в освітньому закладі.

Це положення потребує, на наш погляд, більш докладного аналізу. Тож, звернемося до чинних правових актів, які регламентують робочий час. КЗпП України та Законом України «Про вищу освіту» для педагогічних та науково-педагогічних працівників встановлено скорочений робочий час (36 годин на тиждень). Загальна тривалість робочого часу науково-педагогічних працівників на навчальний рік була визначена у «Положенні про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (далі – Положення), затвердженому наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р., і становила 1548 годин. Із прийняттям Закону України «Про вищу освіту» це Положення у 2014 р. втратило чинність. Міністерство освіти і науки України у своєму листі від 13 березня 2015 р. № 1/9-126 надало роз'яснення і рекомендації закладам вищої освіти розробити, затвердити і оприлюднити власні Положення про організацію освітнього процесу.

Аналізуючи Положення про організацію освітнього процесу окремих українських ЗВО, можна зробити висновок, що в розділах, присвячених робочому часу науково-педагогічних працівників, зафіксована тривалість робочого часу викладача з повним виконанням обов'язків становить 1548 годин на навчальний рік при середній тижневій тривалості 36 годин, однак ці години можуть бути й іншими. Тривалість робочого часу науково-педагогічного працівника на навчальний рік визначається з урахуванням відпускних, вихідних і святкових днів.

Річна тривалість робочого часу змінюється в залежності від кількості святкових днів, а тому її обрахування проводиться щорічно [3, с. 193].

Окремо відмітимо, що запропонована норма щодо навантаження педагогічного працівника, яка становить за новим законом 60 відсотків робочого часу на навчальний рік, дорівнює приблизно 928 годинам (виходячи із розрахунку 1548 годин на рік). Вважаємо таке положення неприйнятним, оскільки у статті 60 Закону України «Про фахову передвищу освіту» вказано: «Навчальне навантаження на одну ставку викладацького складу закладу фахової передвищої освіти становить 720 годин на навчальний рік» [4]. Запропоновані зміни до Закону України «Про вищу освіту» призведуть до дискримінації педагогічних працівників, які працюють у закладах вищої освіти порівняно з їх колегами у закладах фахової передвищої освіти, де навчальне навантаження складає 720 годин на навчальний рік. Цілком справедливим є встановлення таким педагогічним працівникам навчального навантаження на рівні закону, а саме 720 годин.

В Законі № 9600 пропонується внести зміни до ст. 55 Закону України «Про вищу освіту» щодо найменування посад педагогічних працівників, які будуть працювати у закладах вищої освіти без виконання наукової роботи, але навчальне навантаження у таких працівників буде більше, ніж у науково-педагогічних працівників. Це означає, що якщо науково-педагогічний працівник не виконує належним чином наукову роботу, то йому замість неї потрібно збільшити навчальне навантаження. Така думка видається помилковою. На наше переконання, не можна бути кваліфікованим викладачем вищого освітнього закладу і не займатися науковою роботою. Це суперечить і тим завданням, які мають виконувати сучасні українські ЗВО, як осередки не тільки з підготовки висококласних фахівців, а й як науково-дослідницькі центри. Як справедливо зазначає Л. В. Жук, сучасне українське суспільство не може функціонувати та розвиватися без науки та наукових досліджень, високих технологій, а також інноваційної діяльності. Інтелектуальною платформою наукового та інноваційного розвитку країни слугують саме заклади вищої освіти, які мають потужний науковий і кадровий потенціал для здійснення наукової та науково-технічної діяльності [5 с. 147].

Безумовно, в діяльності науково-педагогічних працівників значне місце займає науково-дослідна робота, яка, відповідно до ст. 65 Закону України «Про вищу освіту», поряд із науковою, науково-технічною та інноваційною у закладах вищої освіти є невід'ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Проведення наукової і науково-технічної діяльності університетами, академіями, інститутами є обов'язковим.

Мистецька діяльність так само становить невід'ємну складову освітньої діяльності закладів вищої освіти культурологічного та/або мистецького спрямування і провадиться з метою поглиблення професійних компетентностей, інноваційної діяльності в мистецтві, що сприяє створенню нового культурно-мистецького продукту.

У Рекомендаціях про статус викладацьких кадрів вищих навчальних закладів, які прийняті Генеральною конференцією Організації Об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) 21 жовтня – 12 листопада 1997 року, надано роз'яснення, що під «науковою роботою» розуміються процеси, під впливом яких викладацькі кадри закладів вищої освіти постійно оновлюють знання зі свого предмета або готують наукові публікації, розповсюджують свої праці, розвивають та вдосконалюють свої педагогічні навички і підвищують свою наукову кваліфікацію [6].

Серед обов'язків науково-педагогічних працівників у ст. 58 Закону України «Про вищу освіту» зазначено, що вони зобов'язані провадити наукову діяльність та підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію.

З огляду контексту нашої статті доречно навести узагальнення, зроблене в монографічному дослідженні О. Г. Ярошенко. Аналізуючи ставлення науково-педагогічних працівників до виконання науково-дослідницької діяльності, вона справедливо стверджує, що «одні органічно поєднують її з викладацькою, другі – головну увагу приділяють науковим дослідженням, треті – віддають перевагу навчально-методичному забезпеченню освітнього процесу» [7, с. 9]. Наша позиція підкріплюється і думкою Н. Заболотної, яка переконана, що глибокі професійні знання, наукові досягнення науково-педагогічних працівників неможливі без тривалої систематичної творчої праці – вивчення літературних джерел, проведення експериментальних робіт, наукового тлумачення і формулювання наукових ідей, необхідних для особистого професійного зростання та навчання студентів, а також для виконання наукових досліджень [8, с. 134]. Вважаємо, що саме гармонійне поєднання наукової та педагогічної діяльності є запорукою досягнення якісних освітніх результатів.

Якщо замислитися на загальною концепцією Закону № 9600, то не важко зрозуміти, що вона певною мірою суперечить сучасному розумінню місії закладів вищої освіти. Так, із прийняттям Закону України «Про вищу освіту» змінилась роль науково-дослідницької діяльності в університетах. Законом України «Про вищу освіту» передбачено, що в обов'язки науково-педагогічних працівників університетів входить провадження наукової діяльності, підвищення наукової кваліфікації, розвиток творчих здібностей осіб, які навчаються.

Н. О. Дівінська в своєму дослідженні зазначає, що науково-дослідницька діяльність студентів вищого навчального закладу здійснюється за основними напрямками: науково-дослідницька діяльність, що є складовою навчального процесу і обов'язковою для всіх студентів (написання рефератів, підготовка до семінарських занять, підготовка і захист курсових, дипломних робіт, виконання завдань дослідницького характеру в період виробничої практики на замовлення підприємств тощо); науково-дослідницька діяльність студентів поза навчальним процесом, участь у наукових гуртках, виконання господарських наукових робіт у межах творчої співпраці кафедр, факультетів; написання тез наукових доповідей, публікацій та ін. Науковому керівнику необхідно виконати ряд завдань, а саме: ознайомити виконавців науково-дослідної роботи з науковими методами дослідження, в тому числі інноваційними, навчити застосовувати їх на практиці; навчити самостійно планувати і організувати науково-дослідну роботу, виділяти актуальну наукову проблему і знаходити шляхи її вирішення та ін. [7, с. 154–155]. Отже, для організації освітнього процесу на основі результатів власних досліджень, а також впровадження результатів досліджень із залученням студентів, викладачу потрібні не лише методологічні знання та методичні навички проведення наукового дослідження, а й відповідні дослідницькі уміння, володіння методами використання інноваційних технологій навчання, сформована готовність до виконання нау-

ково-дослідної роботи. Таким чином, викладач виступає не лише як фахівець із своєї навчальної дисципліни, але і як науковець, який оприлюднює свої результати шляхом наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях, бере участь у наукових конференціях та симпозиумах, самостійно підвищує рівень кваліфікації, науково-дослідницької діяльності. Це складний педагогічний процес, який вимагає застосування комплексу методологічних підходів.

Виконання наукової роботи викладачем закладу вищої освіти також тісно пов'язане із ще одним вагомим компонентом – формуванням та розвитком наукових шкіл. Науковий керівник, передаючи свій досвід і знання аспірантам, повинен проводити наукові дослідження, які є важливою складовою забезпечення високої якості підготовки фахівців. У свою чергу ефективна реалізація наукових досліджень сприяє просуванню закладу вищої освіти у міжнародних рейтингах. Вбачається закономірним і очевидним, що викладач, який працює із студентами та аспірантами, повинен займатися науковою діяльністю, передавати їм свої знання, використовуючи вміння та досвід. Отже, педагогічний та науково-педагогічний працівник вищого освітнього закладу не може не займатися науково-дослідницькою роботою.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що наукова діяльність науково-педагогічних працівників – це завжди постійний творчий процес, який складно піддається нормуванню. Наукова творчість не має меж та наперед встановлених форм, але вона підпорядковується об'єктивним закономірностям. Нормування творчої праці неможливе внаслідок її унікальності й неповторності [9, с. 7]. Отже, вбачається неможливим з точністю до годин та відсотків підрахувати тривалість наукової роботи, адже її показники в кожному закладі вищої освіти завжди будуть примірними та різними. Вважаємо, що переведення науково-педагогічного працівника у статус педагогічного суттєво змінить і погіршить умови праці зазначеної категорії працівників і призведе до зниження заробітної плати. Така ситуація в оплаті праці вбачається критичною і несправедливою і врешті-решт загрозливою, бо може стати каталізатором вїзду науковців за кордон. Зазначимо, що викладач, який працює в закладі вищої освіти повинен обов'язково займатися науковою діяльністю. До того ж виконання цього виду роботи пов'язано із підвищенням кваліфікації науково-педагогічного працівника. Професійний розвиток викладача дає змогу на основі власних наукових досліджень якісно та професійно керувати науково-дослідницькою роботою студентів та робити свій внесок у науку.

І головне – зміни, передбачені Законом № 9600, через невизначеність, суперечливість окремих розглянутих нами положень, а також відсутність будь-яких регламентаційних механізмів, зокрема щодо переведення в статус педагогічного працівника, його оплати, умов праці тощо, на наше глибоке переконання, не сприятиме кращій організації праці педагогічних та науково-педагогічних працівників сучасного закладу вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти : Закон України від 06.06.2024 р. № 3791–IX. URL: <http://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42441> (Дата звернення 14.09.2024 р.).
2. Про вищу освіту: Закон України від 01. 07. 2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1556-18> (Дата звернення 14.09.2024 р.).
3. Красюк Т. Використання робочого часу науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів та його нормування у контексті Закону України «Про вищу освіту». *Право та інновації*. : №1 (13). 2016. С. 192–198.
4. Про фахову передвищу освіту Закон України від 06.06.2019 р. № 2745-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2745-19> (Дата звернення 14.09.2024 р.).
5. Жук Л. В. Наукові дослідження у вищих навчальних закладах: сутність, значення та перспективи. *Проблеми економіки та управління*. 2017. Вип. 4. № 873(5). С. 146–153.
6. Рекомендація про статус викладацьких кадрів вищих навчальних закладів: Рекомендація МОП та ЮНЕСКО (Париж, 21.10.1997 р.). URL: <http://www.lexed.ru/doc.php?id=3890#> (Дата звернення 14.09.2024 р.).
7. Концепція та методологія реалізації науково-дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу університетів: монографія. за ред. О.Г. Ярошенко. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України. 2016. 178 с.
8. Заболотна Н. Я. Реалізація науково-педагогічними працівниками права займатися професійною діяльністю. *Jurnal juridic national: Teorie si practica*. 2019. № 6 (40). С. 132–134.
9. Барабаш Г.О. Особливості правового регулювання праці науковців і його вдосконалення: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05. Харків. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. 2005. 19 с.